

Søknad

Støtteordning	Bolyst 2012
Tittel	Byløft 2014 - byrom hele året.
Søknadsår	2012

Kort beskrivelse

"Byløft 2014 – byrom hele året" skal være med på å endre bruken og oppfattelsen av Tvedestrands viktigste offentlige rom; nedre bydel. Gjennom prosjektet skal det i området utvikles byrom som kan brukes hele året av ulike grupper. I prosjektet legges det vekt på at endringene skal komme på bakgrunn av ulike typer prosesser og aktiviteter der ulike aktører får delta og medvirke til hvordan byrom og møteplasser i nedre bydel utvikler seg. Målet er å revitalisere nedre bydel.

Prosjektbeskrivelse

"Byløft 2014 – byrom hele året" er et delprosjekt under prosjekt "Byløft 2014". Hovedprosjektet er nærmere beskrevet under avsnittet "Prosjektorganisering" Mål for hovedprosjektet er som følger: "Nedre bydel og havneområde i Tvedestrand skal i løpet av prosjektperioden fremstå som en innbydende og velstelt bydel/havn som har beholdt sitt særpreg og som er bedre tilrettelagt for aktiviteter året rundt enn i dag. Det skal også foreligge oppdatert planverk som kan fremme en videre utvikling."

Delprosjektet "Byløft 2014 – byrom hele året" vil ha som mål å styrke nedre bydel som byrom, fellesarena og møteplass gjennom aktiviteter og deltakende prosesser. Dette vil bidra til at bydelen blir bedre tilrettelagt for aktiviteter året rundt enn i dag.

Den viktigste metode vil bli å jobbe med midlertidige aktiviteter. Midlertidige eller temporære aktiviteter kan skape nytt byliv og oppmerksomhet rundt områder som har mistet sin opprinnelige funksjon. Samtidig innbyr arbeidsmåten også innbyggere og kreative miljøer til deltakelse. Midlertidig bruk kan være alt fra en enkeltstående aktivitet på et sted til et tiltak som bruker ledig areal i en periode, og som kanskje blir så vellykket at det blir permanent eller legger føringer for fremtiden. Midlertidige aktiviteter kan gjøre det mulig å sette i gang aktiviteter parallelt med den fysiske utviklingen av et sted, og en konkret utprøving i full skala gir publikum bedre forståelse av ideer og muligheter enn hva tegninger og utredninger kan gjøre. Samtidig kan det gi en pekepinn om hvor populær en tilsvarende permanent løsning ville bli. Temporære aktiviteter kan endre folks oppfatninger av et sted og invitere til ny bruk av området og gi folk grunn til å stoppe opp og bli litt lengre i bydelen.

Gjennom prosjektet er det viktig å få en bevissthet rundt ulike aspekter ved identitets- og omdømmebygging. Når det gjelder stedsidentitet så etableres steders identitet ikke alene gjennom fysiske investeringer i bygninger eller byrom. Bruken av et sted og fortellingene om et sted er også viktige. Dette skal prosjektet har fokus på og det er viktig å få aksept og anerkjennelse for disse aspekters betydning for stedsutvikling.

I samarbeid med hovedprosjektets ressursgruppe for aktivitet og arrangementer skal det utvikles temporære aktiviteter som tilpasses årstidene og ulike brukergrupper. Aktivitetene skal sammen med en utsmykkingsdimensjon danne grunnlag for utviklingen av byrom.

Prosjektet skal via konkrete aktiviteter være med på å skape en kontakt mellom ulike aktører. Vi skal gjennom prosjektet gjøre oss noen erfaringer med ulike samarbeidsmetoder. Ofte er det 3 hovedaktører når vi snakker om midlertidige aktiviteter. Det er kommunen som får mer byliv og utprøving av aktiviteter. Det er brukeren som kan få rom for utvikling og evt. billig husleie. Og så er det eier av områder og bygg som kan oppleve at området får økt oppmerksomhet, ny identitet og forbedret omdømme.

Prosjektets skal i hovedsak forholde seg til nedre bydel som i denne sammenhengen er definert som Hovedgata/Hulgata fra Øyvind Bjorvatns plass og ned til havna med hele havneområdet til Tangen og enden av Bakkeskott. Dette inkluderer også det gamle rådhuset.

I Hovedgata/Hulgata er det en del gamle bygårder hvor første etasje ut mot gaten opprinnelig har vært innredet som butikklokaler. Flere av disse lokaler står i dag tomme, blir brukt som lager eller har blitt en del av byggets boligdel. Prosjektet vil se på muligheten for etablere en utleiepool hvor butikklokaler leies ut på midlertidig basis. Dette krever en ny samarbeidsarena hvor mange ulike parter møtes og diskuterer seg frem til et felles grunnlag. Eierne ville få husleieinntekter, kommunen ville få mer liv i gatene og leietakerne vil få større disponering uten å måtte inngå langvarige avtaler.

I det gamle gateløpet ned mot havna (Hovedgata/Hulgata) er det definert fire mindre plasser som naturlige fellesarenaer. På disse stedene vil det være mulig å etablere mindre byrom eller møteplasser for de som oppholder seg i byen. Ved å tilrettelegge disse fire områdene vil man kunne binde sammen denne delen av området med havneområdet. For alle fire plasser bør det settes i gang samarbeid mellom berørte parter, som kommer frem til en felles plan for bruk og tilrettelegging av det spesifikke område.

Allerede i dag brukes gateløpet som et fellesområde eller "shared space" for ulike typer trafikanter. Som i mange andre bykjerner har biltrafikken økt og bilene inntar mye plass i trafikkbildet både i form av transport og parkering. Ved å tilrettelegge området med byrom er det mulig å endre på styrkeforholdet mellom de ulike trafikkantgrupper og derved få prinsippet om "shared space" til å fungere bedre.

Utsmykking av det offentlige rom er en interessant dimensjon ved tilrettelegging. Ved å utsmykke de fire små byrom i Hovedgata/Hulgata og to av tre byrom på havna kan man igjen binde sammen området og få en forståelse av helhet. Temporære aktiviteter og kunstnerisk utsmykking skal inngå som en naturlig del av hvordan området oppfattes og brukes. Kunst og utsmykking skal inspirere til dialog og mer aktivitet. Et rikt kulturliv og kvalitet i omgivelsene bidrar blant annet til å skape attraktive og gode nærmiljøer. Undersøkelser viser at folk synes kunst i det offentlige rom er viktig og bidrar til økt livskvalitet og her har vi en unik mulighet for å integrere kunsten i utviklingen av byrom.

Nederst i bydelen er det naturlig å konsentrere seg om tre byrom. Det ene er i dag et skyggefullt kommunalt areal med to saneringsklare lagerbygg. Området innbyder til tilrettelegging og fysisk aktivitet, men det trenges en grundig prosess hvor ulike brukergrupper og aktører involveres. Sentralt på havneområdet ligger en offentlig parkeringsplass i tilknytning til kaia – eller havnefronten. Dette er et veldig populært område sommerstid med et stort utviklingspotentiale. I prosjektet bør en

vurdere om deler av arealet kan gjøres om til en midlertidig bystrand. Dette vil i så fall være en utprøving i full skala som kan si noe om hvor aktuelt det er å vurdere en bystrand i reguleringsplanen som skal utarbeides for området.

Det siste som i denne sammenheng defineres som et byrom er det gamle rådhuset som ligger på havneområdet. Bygget står tomt i store deler av året. Det leies ut til private og enkelte offentlige arrangementer finner også sted i lokalene fra tid til annen, men huset bør i høy grad få en ny rolle og økt bruk. I fjor ble det arrangert en midlertidig aktivitet i deler av rådhuset i form av innendørs 'torgsalg', og ordningen bør evalueres.

For alle byrom i nedre bydel er det viktig at de vil kunne fungere som møteplasser for både unge, eldre og tilflyttere og derfor er det viktig med gode medvirkningsprosesser og stor brukerdeltakelse.

Kontaktopplysninger

Søker/prosjekteier	Tvedestrand kommune	Postboks 38	4901 TVEDESTRAND	91602171
Kontaktperson	Anette Pedersen	Enhet for kultur og næring. Postboks 38	4901 TVEDESTRAND	91602171
Prosjektleder	Anette Pedersen	postboks 38	4901 TVEDESTRAND	91602171

Mottatt offentlig støtte tidligere: Ja

2010 innvilget Aust-Agder fylkeskommune kr. 150.000,- til et forprosjekt innen omdømmebygging. (Steg for steg. Forprosjekt. Omdømmebygging)

Spesifikasjon

Bakgrunn

Overgangen fra industrisamfunn til kunnskapssamfunn har gjort at sentrale bydeler i mange mindre tettsteder har blitt liggende brakk. Samfunnsutviklingen gjør det nødvendig å integrere disse områdene i bystrukturen på en ny måte. Nedre bydel i Tvedestrand har gått fra å være utskipningshavn, handelssentrum og tettstedets pulserende hjerte til å være en bydel med tomme lokaler, lite aktivitet og truet av forfall. Som flere andre sørlandsbyer har Tvedestrands gamle sentrum blitt en utprega sommerby med fokus på båtliv, turister og sommerferie.

Tvedestrand by er kanskje den mest særpregede av sørlandsbyene, der den ligger med sine hvite trehus som klorer seg fast oppover de bratte bakkene. Et særtrekk er at byen aldri har vært utsatt for noen bybrann, og har dermed beholdt sitt opprinnelige bymønster som en selvgrodd by med smale og krokete gater. Mye av byen er relativ velstelt og i rimelig god forfatning, men det finnes klare unntak. I deler av nedre bydel og havneområdet er det områder og enkeltbygg som er preget av manglende vedlikehold og forfall. Dette er en klar kilde til lokal misnøye, men ikke minst skaper dette et dårlig inntrykk og omdømme av byen og kommunen både innad og utad. Eksempler på forfall har

vært fokusert både i lokale, regionale og nasjonale media, og Riksantikvaren har også vært på en befaring av bydelen. Kommunen har gjort sikringstiltak i forhold til en av de mest forfallene private bygårdene i sentrum.

Når nedre bydel fremstår som tom, mørk og kald i store deler av året så er det ikke kun de fysiske rammer som påvirkes. Det er ikke kun bygg som forfaller. Bruken av området endres og aktivitetene blir færre. Hærverk, bråk og utrygge situasjoner oppstår og store deler av befolkningen ser ingen grunner til å dra dit utenfor sommersesongen. Det er et spørsmål hvor lenge nedre bydel kan overleve alene på Sørlandets myte om sol, sommer og sabeltann. For å bestå trenger nedre bydel et publikum og innbyggere gjennom hele året, og innbyggere i Tvedestrand trenger en fellesarena med inviterende byrom hvor de kan møtes i ulike sammenhenger.

Spørreundersøkelsen i omdømmeprojektet(2011) indikerte klart at nedre bydel var viktig for kommunens omdømme og tilbakemeldingen var en anbefaling om å jobbe videre med opprusting og utvikling av området. For å styrke omdømmet og reetablere et steds identitet kan man ikke utelukkende se på de fysiske investeringer i bydelen. Bruken av et sted og fortellinger om et sted er også viktige i denne sammenhengen. Derfor vil delprosjektet Byløft 2014 – Byrom hele året ha fokus på aktiviteter, prosesser og deltakelse for å skape levende byrom for mange ulike brukergrupper gjennom hele året.

Tvedestrand har som mål å være en attraktiv bokommune for innbyggere og for tilflyttere. Kommunens visjon er at innbyggerne gis mulighet til å skape seg en aktiv hverdag og en trygg fremtid i Tvedestrand. Kommunen har gjennom lengre tid hatt betydelige levekårsutfordringer med blant annet høy uføreprosent, økt rusmiddelbruk, lav grad av likestilling, høy andel ufaglærte og en trygdekultur som resulterer i lav mobilitet og svak tilknytning til arbeidslivet. Folketallet ligger stabilt rundt 6000 innbyggere men Tvedestrand kommune har en realnedgang i forhold til veksten på landsplan. Kommunen har en stor andel fritidseiendomme og utviklingen går i retning av at eierne bruker disse i større og større del av året.

Gjennom tilrettelegging og bruk av offentlige rom kan man øke mulighetene for at flere får en aktiv hverdag og en trygg fremtid. Erfaringer fra tilrettelegging av mindre byrom har vist hvordan et område preget av forsøpling og hærverk har blitt et byrom for blant annet gamle, unge og barnefamilier (Tjennaparken). En mindre plass er tilrettelagt med sitteplasser og her ses ofte flere av kommunens internasjonale innbyggere i ivrig samtale (Knut Knutsens plass). Ved en tilrettelegging av nedre bydel som et helhetlig byrom vil Tvedestrand få muligheten for å gjenskape et pulserende hjerte i den gamle bydel basert på aktiviteter, prosesser og medvirkning anno 2012.

Prosjekt mål

Det er prosjektets mål å revitalisere nedre bydel i Tvedestrand. Revitaliseringen skal bestå av endret og økt bruk av det gamle sentrumsområde. Bruken skal ikke begrenses til solrike ettermiddager i hektiske sommeruker, men forlenges utover dagen, uka og året.

Tidligere tids bruk av nedre bydel er borte og det er et mål å skape et tidssvarende bruk gjennom tilrettelagte byrom. Byrom som møteplasser og fellesarenaer gir innbyggere en mulighet for å treffes, for å prate og diskutere, til å delta på aktiviteter i lag og til å bli kjent med naboen og andre gode

medborgere. Byrommene skal danne rammene for økt interaksjon blant innbyggere og målet er i ytterste instans å igangsette bevisstgjørende prosesser hvor det utvikles en følelse av felleskap og samhold for derigjennom å styrke stedstilhørigheten og gruppeidentiteten.

Forankring

Tvedestrand kommunestyre oppnevnte i januar 2012 en politisk ad-hoc-utvalg med mandat til å komme med forslag til organisering, omfang, bemanning og finansiering av hovedprosjektet Byløft 2014. Forslaget fra utvalget skal behandles i kommunestyret 20. mars 2012.

I januarmøtet tok kommunestyret sluttrapporten for omdømmeprojektet til etterretning og samtidig ble det vedtatt at kommunen skulle søke bolystmidler for deler av hovedprosjektet Byløft 2014.

I kommuneplanens samfunnsdel (2011) er det skissert et hovedprosjekt fra 2012 med fokus på omdømme og stedsutvikling. Dette ble fulgt opp med midler i budsjettet for 2012 og i økonomiplanen 2012-2015 med driftsmidler i 2012 og 2013 til "byløft".

Aust-Agder fylkeskommune har i forbindelse med Budsjett 2012 og Økonomiplan 2012-2015 satt av midler over tre år under posten: "tilskudd prosjekt byfornyning Tvedestrand"

Prosjektorganisering

"Byløft 2014 – byrom hele året" er et delprosjekt innen et større stedsutviklingsprosjekt i Tvedestrand. Byløft 2014 er navnet på hovedprosjektet og de ulike delprosjektene vil få en ekstra forklarende undertittel. Hovedprosjektet med sine ulike delprosjekter er i sin helhet planlagt gjennomført i perioden 2012 – 14. Deler av hovedprosjektet vil ha fokus på planlegging og gjennomføring av fysiske investerings- og vedlikeholdstiltak, noe som ikke innbefattes av bolystsøknaden. De ulike delprosjektene vil ligge innen hovedprosjektets geografiske avgrensning og ledes av felles prosjektleder. Organiseringen av delprosjekter underlagt et hovedprosjekt betyr at det til enhver tid kan jobbes tett sammen rundt ulike temaer og lokaliteter.

For hovedprosjektet gjelder det at oppstart er planlagt våren/forsommeren 2012 med opptrapping av aktivitetene så fort som mulig utover perioden.

Prosjektet blir organisert etter PLP-prinsippet og dette gir innledningsvis følgende organisasjon:

Prosjekteier (PE): Tvedestrand kommunestyre

Prosjektansvarlig (PA): Rådmannen

Prosjektleder (PL): Egen ansatt prosjektleder. 100% prosjektstilling hvor prosjektleder har ansvar for hele prosjektet (byløft 2014) og må fordele ressursene på de enkelte delprosjekter. Det vurderes imidlertid at delprosjekt "–byrom hele året" er så omfattende og sentralt at dette bør tildeles inntil 50% prosjektlederstilling i prosjektperioden.

Styringsgruppe (5 personer): To representanter fra kommunestyret, Tvedestrand Vekst, Tvedestrand Næringsforening og (PA)Rådmannen.

Arbeidsgruppe (5 personer): Prosjektleder (PL), aktuelle enhetsledere/ fagmedarbeidere, representant fra fylkeskommunen.

Arbeidsgruppen kan suppleres med fag- og ressurspersoner hvis dette blir aktuelt i forbindelse med spesifikke tema utover i prosjektperioden.

Tankesmier: Styringsgruppen kan etter behov opprette enkle "tankesmier" for å tenke kreativt rundt problemstillinger. Dette kan være grupper satt sammen av lokale ressurspersoner som gis en praktisk utfordring å tenke rundt.

Det er i forbindelse med et stort Wagner-arrangement i 2013 opprettet en ressursgruppe som skal jobbe for å styrke Tvedestrands omdømme gjennom aktiviteter og arrangementer. Denne gruppen vil være en ressurs for arbeidet med "byrom hele året".

Samarbeidspartnere

Det er mange naturlige samarbeidspartnere i dette prosjektet. I tillegg til lokalt næringsliv og kulturinstitusjoner er det viktig å fortsette samarbeidet med fylkeskommunen. I regi av fylkeskommunen har det blitt opprettet en byutviklingsstrategigruppe for kystbyene i Aust-Agder som fremover kan bli et viktig nettverk/ fagforum for prosjektet. Riksantikvaren har i et samarbeid med Statens veivesen nylig oppfordret kommuner til å sette fokus på veier og plasser som byrom, og i dialog med disse instansene vil det være mulig å styrke kompetansen og få veiledning innen området. Senest i fjor under en befaringsreise tilbød Riksantikvaren kommunen faglig assistanse vedrørende ivaretagelse av nedre bydel.

I tillegg fortsetter kommunen samarbeidet sitt med Distriktsenteret, hvor vi er del av et videre forløp som utspringer av deltakelse på "Omdømmeskolen" høsten 2010

Aktiviteter

For alle aktiviteter gjelder det at de holder høy grad av brukermedvirkning, hvor ulike brukergrupper inviteres til deltakelse i prosessene.

Utleiepool:

Det igangsettes en prosess for å utvikle en modell for korttidsutleie av butikklokaler i nedre bydel.

Byrom 1 – 4 møteplasser i Hovedgata/Hulgata:

Aktuelle aktører identifiseres og det lages en plan for bruk og aktiviteter vedrørende hver enkelt av de fire plasser.

Byrom 2 – Bakkeskott:

Det innhentes innspill fra ulike befolkningsgrupper og lages plan for aktivitet og bruk av området.

Byrom 3 – Havnefront og parkeringsareal:

Det igangsettes en prosess for dette byrommet på lik linje med området ved Bakkeskott. For byrom 1, 2 og 3 er det helt sentralt av kunstnerisk utsmykking er en del av prosessen fra oppstart.

Byrom 4 - Rådhuset:

Fjorårets midlertidige aktivitet evalueres og dessuten gjennomføres en prosess hvor man ser på fremtidig bruk av huset.

Aktivitetsplan:

På bakgrunn av ovennevnte aktiviteter utarbeides det en plan for aktiviteter knyttet til hele området. Planen lages i samarbeid med ressursgruppe for aktivitet og arrangementer og berørte aktører. Planen foreslår ulike aktiviteter og installasjoner med opplysninger om tid og sted for de enkelte aktiviteter, omfang samt gjennomføringsevne. Planen vil være under kontinuerlig utvikling.

Målgrupper

Tvedestrand kommune vil være en attraktiv bokommune og ønsker å tiltrekke seg nye innbyggere. Tilretteleggingen av byrom hele året gjøres i høy grad for å styrke kommunens omdømme og derved øke tilflyttingen.

I forprosjektets spørreundersøkelse som ble gjennomført i samarbeid med Distriktsenteret og Oxford Reseach 2011 var det en gruppe spørsmål som var rettet mot innbyggere som hadde flyttet til kommunen i løpet av de siste 10 årene. Disse spørsmål ble utformet for å få et innblikk i hvilke kriterier tilflyttere vektlegger ved flytting. Målgruppen for undersøkelsen i øvrig var foreldre/foresatte med barn i kommunens barneskoler, og målgruppen ble valgt på bakgrunn av føringer i det kommunale planverket om å prioritere barn og unge. Dette materiale vil bli brukt videre i "byrom hele året" og de ulike målgrupper vil bli trukket inn prosjektet gjennom deltakelse i tanksmier, Wagner-gruppen og leilighetsvis som representanter i prosjektets arbeidsgruppe.

En annen type målgruppe er fotgjengere. Denne gruppen er valgt med tanke på prosjektets art. Aktiviteter i nedre bydel byr på utfordringer fordi deler av området er dominert av biler og trafikk. En utfordring i Hovedgata/ Hulgata er å få til 'Shared Space' slik at fotgjengere får like høy prioritet som bilister.

Resultat

Utleiepool – resultat vil bli utarbeidelse og utprøving av en modell for korttidsutleie av butikklokaler.
Byrom 1-4 - Konkrete planer for tilrettelegging av fire byromsområder
Aktivitetsplan - Konkret plan for aktiviteter i bydelen

Effekter

Utleiepool - Færre tomme lokaler og flere åpne butikker i nedre bydel i perioder.

Det er avgjørende at man komme til enighet med gårdeierne om en felles mal for utleie, slik avtalene blir enkle og gjennomskuelige.

Byrom - Brukermedvirkning og økt engasjement. Planene for byrommene må være forankret i de

ulike brukergrupper hvis de skal danne grunnlag for videre utvikling av områdene.

Aktivitetsplan - mer aktivitet og flere arrangementer gir flere folk i nedre bydel uten for sommersesongen. Flere arrangementer og aktiviteter i nedre bydel kan gi økt og endret bruk av området, men dette avhenger av om tilbudene avspeiler brukenes ønsker og behov.

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan

Milepæle/ Fremdriftsplan

Hovedtiltak:

Forankring og eierskap til prosjektet - høst 2012

Etablering av prosjektstruktur, rolleavklaring - høst 2012

Ansette prosjektleder - høst 2012

Gjennomgang av materiale fra tidl. brukerundersøkelser - høst 2012

Planlegging og gjennomføring av beskrevne aktiviteter - høst 2012, vår 2013, høst 2013, vår 2014, høst 2014

Rapportering, evaluering, erfaringsoverføring - vår 2014, høst 2014

Budsjettplan

Aktivitet og utsmykking	200 000	400 000	400 000	1 000 000
Konsulentbistand	200 000	400 000	200 000	800 000
Møter, medvirkning, kurs	100 000	200 000	200 000	500 000
prosjektledelse	240 000	480 000	480 000	1 200 000
				SUM 3 500 000

Finansieringsplan

Aust-Agder fylkeskommune	100 000	450 000	300 000	850 000
Kommunal- og regionaldepartementet	350 000	700 000	700 000	1 750 000
Tvedestrand kommune	290 000	330 000	280 000	900 000
				SUM 3 500 000

Geografi

914-Tvedestrand

Vedlegg

